

Förälder eller förmyndare

Den som är under 18 år ska ha en förmyndare. Normalt är det barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare som också är barnets förmyndare och i den egenskapen förvaltar barnets egendom. När barnet fyllt 16 år ska hon eller han däremot ha möjlighet att påverka viktiga beslut. En förmyndare får inte själv vara omyndig eller ha förvaltare.

Fri förvaltning

Huvudregeln i föräldrabalken innebär att om föräldrar är förmyndare så bestämmer de själva hur deras barns tillgångar ska användas eller placeras. Detta kallas för fri förvaltning. Den fria föräldraförvaltningen innebär att föräldrarna, utan någon överförmyndarkontroll, ska använda barnets tillgångar till "barnets bästa". Men den innebär dock inte att föräldrarna kan låna barnets pengar till egna syften. Föräldrar förvaltar sina barns tillgångar under skadeståndsansvar. Detta betyder att ett barn kan kräva skadestånd av föräldrarna om de allvarligt har misskött förvaltningen.

Kontrollerad förvaltning

Föräldrarnas fria förvaltning är begränsad av värdet på den omyndiges tillgångar, överstiger barnets totala tillgångar åtta (8) prisbasbelopp (356 000 kr för år 2013) är föräldrar skyldiga att själva skicka in en tillgångsförteckning till överförmyndaren. Föräldrarna ska också lämna en årlig redovisning av utgifter och inkomster till överförmyndaren senast den 1 mars varje år. Detta kallas kontrollerad förvaltning.

Särskild överförmyndarkontroll

Särskild överförmyndarkontroll uppkommer då en omyndig fått pengar, överstigande ett (1) prisbasbelopp (44 500 kr för 2013), genom;

- arv eller testamente. Finns det ett villkor om överförmyndarkontroll gäller det även om värdegränsen inte är uppnådd.
- gåva, om önskemål om spärr meddelats överförmyndaren (oavsett belopp)
- förmånstagarförordnande vid dödsfall och pensionssparande
- försäkringsersättning till den omyndige
- brottsskadeersättning
- mobbingkadestånd
- skadestånd från myndighet som betalas av staten

Här gäller så kallad överförmyndarspärr vilket innebär att överförmyndarens tillstånd måste inhämtas för att få disponera medlen för den omyndige. Så länge ingen ansökan om uttag kommer till överförmyndaren behöver föräldrarna/ förmyndarna inte lämna den årliga redovisningen som krävs vid kontrollerad förvaltning.

Särskilda åtgärder

Vissa åtgärder som föräldrar vill göra för sitt barns räkning kräver alltid överförmyndarens samtycke. Det gäller främst köp och försäljning av fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt, utlåning och drivande av rörelse. Överförmyndarens samtycke krävs även för in-teckning, upp-tagande av lån eller annan skuldförbindelse för den omyndiges räkning. Får den omyndige arv skall arvskifte upprättas och i vissa fall ges in till överförmyndaren för granskning och god-kännande.

Även för en särskilt förordnad förmyndare eller vårdnadshavare (i den mån förmynderskaps-uppdrag ingår i förordnandet) gäller skyldighet att inhämta överförmyndarens samtycke i lik-nande omfattning som angetts ovan.

Vid gåva av viss egendom, såsom t.ex. fastighet eller liknande, från förmyndaren till barnet kan det därutöver ofta vara nödvändigt att besluta om en tillfällig god man som företräder barnet vid mottagandet av gåvan. Detsamma kan gälla vid andra rättshandlingar mellan den omyndige och förmyndaren eller vid rättegång t.ex. vid barnets talan om fastställande av fa-derskap.